

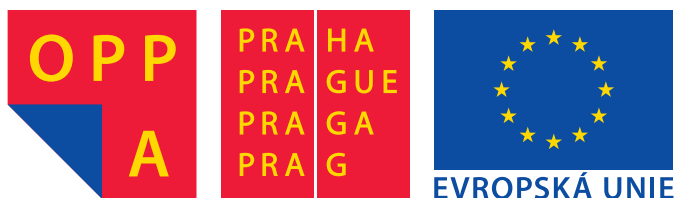
EPILEPSIE A ZAMĚSTNÁNÍ

**Průvodce problematikou
pro zaměstnance**

Spolek „Občanské sdružení EpiStop“

www.epistop.cz

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU: INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Copyright © Spolek „Občanské sdružení EpiStop“

Pro Spolek „Občanské sdružení EpiStop“ vydal FreshConcept s.r.o.

Kontakt: info@epistop.cz

ISBN: 978-80-903979-7-2

KOLEKTIV AUTORŮ

Lívie Mandáková

metodik projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce

Marta Michnová, DiS.

sociální pracovník pro lidi s epilepsií

Edukační centrum pro epilepsie, Fakultní nemocnice U sv. Anny, Brno

Mgr. Kateřina Kolářová

sociální pracovník projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce

Renáta Kreškóciová

sociální pracovník projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce

Mgr. Alena Krnáčová

speciální pedagog, projektový manažer projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce

Bc. Michaela Stoupová

ergoterapeut projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce

Doc. MUDr. Petr Marusič, Ph.D.

neurolog-epileptolog, odborný garant projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce, Centrum pro epilepsie, Neurologická klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Jana Zárubová

neurolog-epileptolog, odborný garant projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce, Centrum pro epilepsie, Neurologická klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha

Na původním vydání spolupracovali: Mgr. Lucie Valouchová, Marta Michnová, DiS., Mgr. Petra Barabašová, Mgr. Antonín Liška, MUDr. Jan Boháč, Doc. MUDr. Jiří Hovorka, CSc., Doc. MUDr. Petr Marusič, Ph.D., MUDr. Evžen Nešpor, MUDr. Irena Novotná, Ing. Ivana Šatrová, Mgr. Eva Teysslerová, MUDr. Hana Vacovská, MUDr. Jana Zárubová

PŘEDMLUVA

Epilepsie a epileptické syndromy ovlivňují tělesný, psychický a sociální stav každého člověka. Tyto tři oblasti jsou spojenými nádobami a vzájemně se ovlivňují. Problematika zaměstnání lidí s epilepsií je složitá, protože řeší kombinaci mnoha faktorů, např. druh, tíže onemocnění a jeho klinické projevy, v jakém věku propuklo, osobnost postiženého, jeho schopnost se s chronickým onemocněním vyrovnat, jeho vzdělání, rodinné a společenské zázemí, v jakém sociálním prostředí žije, a řada dalších. V západoevropských a skandinávských zemích existuje desítky let systém tzv. komplexní péče o lidi s epilepsií. Taková péče spojuje intervenci medicínskou a nelékařskou (poradenství, nabídka informací, psychosociální asistence, rehabilitace). Jeho důležitou součástí je podpora při volbě, hledání, změně a udržení si zaměstnání. V České republice zatím komplexní péče o lidi s epilepsií není součástí státního systému zdravotní a sociální péče.

Spolek „Občanské sdružení EpiStop“ uspěl v roce 2012 se svým projektem „Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce“ v Operačním programu Praha - Adaptabilita. Díky finanční podpoře tohoto evropského strukturálního fondu mohl být vytvořen multidisciplinární tým, který nabídl lidem s epilepsií z Prahy komplexní péči v oblasti zaměstnávání. Projekt je unikátní a prokázal potřebu a úspěšnost speciální, personalizované podpory lidí s epilepsií v této oblasti. Publikace shrnuje zkušenosti a osvědčené postupy z projektu, které jsou doplněny literárními a legislativními podklady. Je tak důležitým zdrojem informací pro další rozvoj podpory lidí s epilepsií i v jiných krajích ČR.

Děkuji všem, kteří se na projektu podíleli.

*MUDr. Jana Zárubová
Praha, podzim 2014*

OBSAH

1.	VOLBA STUDIJNÍHO/UČEBNÍHO OBORU.....	7
2.	OMEZENÍ PRAMENÍCÍ Z DIAGNÓZY EPILEPSIE	10
3.	INVALIDNÍ DŮCHOD	14
3.1.	Posuzování invalidity, stupně invalidity	15
3.2.	Posudkové hledisko u epilepsie	16
3.3.	Obecný výpočet výše invalidního důchodu	16
3.4.	Doby důchodového pojištění.....	17
3.5.	Nesouhlas s rozhodnutím o přiznání invalidního důchodu.....	18
3.6.	Postup při podávání žádosti o invalidní důchod	19
3.7.	Zdravotní a sociální pojištění při pobírání invalidního důchodu	20
3.8.	Souběh výdělečné činnosti s invalidním důchodem	20
3.9.	Přechod z invalidního do starobního důchodu	21
4.	HLEDÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ.....	22
4.1.	Správně zvolený směr.....	22
4.2.	Jak začít	24
4.3.	Co může představovat problém.....	24
4.4.	Jak případný problém řešit?.....	26
4.5.	Typy vhodných zaměstnání.....	26
4.6.	Kde hledat zaměstnání?	27
4.7.	Osobní dokumentace	30
4.8.	Pracovní pohovor	32
4.9.	Kdy a jak mluvit se zaměstnavatelem o epilepsii	34
5.	ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM....	37
5.1.	Osoba se zdravotním postižením	37
5.2.	Zákoník práce	38
5.3.	Podnikání osob se zdravotním postižením	41
5.4.	Možnosti zaměstnávání OZP	41
5.5.	Minimální mzda.....	43

ÚVOD

Základními předpoklady spokojeného a plnohodnotného života jsou bezesporu zdraví a fungující vztahy, ale neméně důležité může být pro dospělého člověka vhodné zaměstnání. Kromě ekonomického dopadu a sociálního postavení člověka ovlivňuje zaměstnání pocit seberealizace, sounáležitosti i uspokojení. Pro lidi s epilepsií je mnohdy obtížné zaměstnání získat, nebo si ho udržet. Řada studií i naše osobní zkušenosti s poskytováním sociálního a pracovně-právního poradenství klientům s epilepsií potvrzují, že lidé s epilepsií často pracují na pozicích pod úrovní jejich kvalifikace a nemají možnost rozvinout svůj potenciál v souladu s dosaženým vzděláním a individuálními schopnostmi.

Tato příručka je jedním z výstupů projektu Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce realizovaného Spolkem “Občanské sdružení EpiStop“, který vznikl s cílem pomoci lidem s epilepsií k důstojnému zaměstnání. V rámci projektu jsme pracovali na dvou frontách: v přímém kontaktu s klienty s epilepsií, ve snaze pomoci jim řešit konkrétní problémy a zvýšit jejich šanci na získání pracovního místa; v přímém kontaktu se zaměstnavateli s cílem zvýšit jejich informovanost o epilepsii a rozptýlit alespoň některé jejich obavy spojené se zaměstnáváním lidí s tímto onemocněním.

V průběhu realizace projektu, jsme poznali celou řadu lidí s epilepsií, seznámili se s jejich přáními, motivací a schopnostmi i s jejich problémy, nejistotami a obavami. Tato publikace vznikla s cílem zodpovědět dotazy často kladené naší ergoterapeutce, sociální pracovníci či neurologům, případně doporučit, kam se o radu obrátit.

Publikace je záměrně členěna na část určenou zaměstnavatelům a část určenou zaměstnancům, ale vydávána v jednom svazku, tak aby každý měl možnost obrátit ji a podívat se na věc i z pohledu druhé zúčastněné strany.

*Pracovní tým projektu
Komplexní pomoc lidem s epilepsií při vstupu na trh práce*

1. VOLBA STUDIJNÍHO/ UČEBNÍHO OBORU

Byla jsem na učňáku, kde jsem se učila na servírku. Na škole jsem si udělala barmanský kurz a našla si brigádu. Práce v baru, kde jsem po večerech míchala drinky, se mi moc líbila. Dovedla jsem si představit, dělat to na plný úvazek. Ve třetíku jsem dostala první záchvat. Můj život se obrátil vzhůru nohama, moje plány na práci v nočním baru vzaly za svy. Několik týdnů jsem byla na dně. Nakonec mi pomohl náš výchovný poradce. Probrali jsme spolu, co mě baví, co bych chtěla dělat i to, co kvůli epce, dělat nemůžu. Museli jsme přizpůsobit náplň mojí praxe. Díky tomu jsem si vyzkoušela práci baristky a docela mě to chytlo. Zjistila jsem, že dělat kafe, může být taky kreativní a navíc to můžu dělat v kavárně, kde zavírají v osm večer, a nenaruší mi to spánkový režim. Ve zdobení a vymýšlení kávových specialit začínám být fakt dobrá, na praxi mi dokonce nabídli možnost účasti v soutěži v malování na kávu. Jsem ráda, že jsme nakonec našli řešení a já nemusím odejít z oboru.

AJ, učnice

Problémy lidí s epilepsií se mohou lišit nejen podle toho, jakým typem a frekvencí záchvatů trpí, důležitá je také životní fáze, ve které se nemoc objeví. Podstatnou roli hrají věk, sociální postavení, rodinné zázemí, přidružená onemocnění i další skutečnosti například kognitivní deficit, tedy poruchy učení, paměti či pozornosti, které se mohou v souvislosti s epilepsií a její léčbou objevit.

Stanovení diagnózy epilepsie nemusí vést pouze k úpravě životosprávy a nasazení léků, které snižují pravděpodobnost vzniku záchvatů. Jestliže se onemocnění objeví v průběhu dospívání, může si vynutit změnu studijního či učebního oboru. Mladému člověku, kterému je doporučeno ukončení studia a výběr oboru jiného, se tak může zhroutit jeho životní sen.

V resortu školství mají doposud při volbě povolání nezastupitelnou úlohu pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogická centra a výchovní poradci. Na některých školách je tato oblast v kompetenci školního psychologa. Informace o jednotlivých profesích a potřebných kvalifikacích může poskytnout také Národní soustava povolání a Národní soustava kvalifikací, obě databáze jsou volně přístupné na internetu.

Velkou pomoc a podporu při volbě povolání v současné době nabízí poradenské útvary úřadů práce, resp. jejich **informační a poradenská střediska pro volbu povolání (IPS)**. Ta poskytují informace o možnostech a podmínkách studia na různých typech škol (střední, vyšší odborné a vysoké školy, studijní a učební obory v regionu i v celé ČR, obsahová náplň oborů), dále rady a účinnou pomoc při zvažování výběru povolání, a to s ohledem na budoucí uplatnění na trhu práce.

Pro mladé lidi stojící před důležitým rozhodnutím jsou v rámci IPS k dispozici karty povolání (včetně výčtu činností, používaných prostředků a popisu pracovního prostředí), krátké informativní videofilmy o náplni pracovní činnosti jednotlivých profesí, informační letáky o jednotlivých školách. Zájemci mohou dále využít počítačový program pro samoobslužné testování profesních zájmů ve vazbě na povolání a příslušné vzdělání.

V rámci poradenství na úřadech práce je rovněž poskytována tzv. **bilanční diagnostika**. Jedná se o sérii psychologických testů a dotazníků určených uchazečům o zaměstnání. Výsledkem je závěrečná zpráva, která má uchazeči usnadnit orientaci v jeho pracovních předpokladech, silných a slabých osobnostních stránkách a ukázat mu, jaké postupy při hledání zaměstnání jsou pro něj vhodné.

Hlavním cílem poradenství pro volbu povolání je tedy pomoc při konkrétním rozhodování – zorientovat se v situaci (oblastech trhu práce), uvědomit si vlastní možnosti, zvážit další vzdělávání.

TIP PRO VÁS

Při rozhodování o Vaší budoucí profesi hrají jistě roli faktory, které neovlivníte, ale něco naopak ovlivnit můžete. Určité vlastnosti jsou Vám dány od narození, nebo jimi obdařeni nejste. Pokud nemáte trpělivost a vztah k dětem, neměli byste se hlásit na pedagogickou školu. Pokud se Vám protíví matematika, škola s ekonomickým zaměřením pravděpodobně nebude pro Vás, ale je spousta dovedností, na kterých se dá pracovat. Paměť i pozornost se dají trénovat. Cizí jazyky je možno se učit mnoha způsoby, jde o to hledat ten, který bude vyhovovat Vám. Trénovat se dá i komunikace a práce v kolektivu, například při skupinových projektech s Vašimi spolužáky nebo při přípravě nějaké akce s přáteli. To, jak bude do Vašeho pracovního života zasahovat epilepsie, záleží na její podobě a omezeních, která přináší, ale také na Vaší schopnosti se s omezeními vyrovnat a ukázat ostatním své silné stránky.

Doporučené informační zdroje:

Informace o školách a oborech

- <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/skoly>

Informační a poradenská střediska při ÚP

- <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>

Ústav pro informace ve vzdělávání

- www.uiv.cz

Integrovaný systém typových pozic

- www.istp.cz

Národní soustava povolání

- www.nsp.cz

Národní soustava kvalifikací

- www.narodnikvalifikace.cz

Průvodce světem povolání

- www.gwo.cz

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

- www.msmt.cz

2. OMEZENÍ PRAMENÍČÍ Z DIAGNÓZY EPILEPSIE

Celý život jsem opravoval autobusy. Tu práci jsem chtěl dělat už jako kluk, bavila mě 25 let, a kdybych nezačal mít epilepsii, tak bych u toho určitě vydržel až do důchodu. Jenže jsem dostal záchvat a vzali mi řidičák. Doktoři mi hodně pomohli, takže záchvaty teď už nemám. Řidičák mi vrátili, ale jenom pro osobní účely. No a bez papírů si ten autobus nemůžu ani přeparkovat, takže mi bylo jasné, že musím změnit profesi. Na úřadě práce mi nabídli rekvalifikaci. Vyměnil jsem montérky za kvádro a hlídám v bance.

JP, mechanik

Život s epilepsií s sebou v závislosti na tíži onemocnění nese řadu omezení: nutnost dlouhodobého užívání léků, dodržování pravidelného spánkového režimu, někteří lidé nesmí řídit automobil, mnoho lidí s epilepsií má i jiná doprovodná onemocnění (v takovém případě bývá rozsah omezení větší).

V oblasti pracovní patří mezi základní omezení pro lidi s epilepsií nemožnost výkonu práce:

- ve výškách *
- u zdrojů sálavého tepla, vysokého napětí
- u otevřeného ohně
- u otevřených (případně nekrytých) rotačních strojů, vrtaček, běžících pásů

* Zábрана pádu z výšky nebo do hloubky je obecně nutná na všech pracovištích a přístupových komunikacích, pokud leží ve výšce nad 1,5 m nad okolní úrovní, případně pokud pod nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m (výkopy, schodiště, plošiny apod.) – § 3 odst. 1 b) Nařízení vlády č. 362/2005 Sb.

Protože záchvaty mohou být vyprovokovány nedostatkem spánku, omezení se zpravidla vztahuje také na třísměnný provoz (práci v nočním provozu).

Průběh nemoci je individuální a záchvaty mohou mít různou podobu, proto jsou další případná omezení u každého jiná – o těch by měl člověka s epilepsií informovat neurolog.

Mezi faktory, které mohou výrazně snížit potřebu bezpečnostních opatření, patří výskyt aury, vazba záchvatů na spánek a předvídatelné spouštěče záchvatu, kterým je člověk s epilepsií schopen se vyhnout.

Zaměstnavatel nemá právo dotazovat se na diagnózu jakéhokoli zaměstnance. Potřebuje však znát zdravotní omezení, jež by mohla mít vliv na výkon zaměstnání.

Při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána jakákoliv forma diskriminace, např. z důvodu zdravotního stavu, pohlaví, věku atd. (*odst. 2 § 4 zákona č. 435/2004 Sb.*). Za diskriminaci se však nepovažuje rozdílné zacházení z důvodu zdravotního stavu, pohlaví, věku atd., pokud představuje rozhodující požadavek pro výkon zaměstnání, které má fyzická osoba vykonávat, a který je pro výkon tohoto zaměstnání nezbytný. Taková výjimka musí být ovšem oprávněná a požadavek přiměřený (*odst. 3 § 4 zákona č. 435/2004 Sb.*).

TIP PRO VÁS

Zvláště pokud jste osobou se zdravotním postižením, ale i pokud tento status přiznaný nemáte a rozhodnete se zaměstnavateli sdělit, že máte epilepsii, připravte si krátkou informaci o své nemoci. Zaměstnavatele bude zajímat, co pro něj Váš zdravotní stav znamená. Musí udělat nějaké změny na pracovišti? Potřebujete zvláštní pracovní dobu? Co má kdo dělat, pokud dostanete záchvat? Jak se Váš záchvat projevuje? Jak dlouho trvá? Můžete po něm ihned pracovat, nebo potřebujete nějaký čas odpočívat?

Pokud zaměstnavateli zároveň s informací o tom, že máte epilepsii, nabídnete zároveň i rozumné řešení této možné komplikace, tedy dostatek informací o tom, jakým způsobem vaše epilepsie ovlivní váš pracovní výkon, případně ujištění a zdůvodnění, že ho neovlivní, můžete s vysokou pravděpodobností očekávat vstřícný přístup.

2.1. ŘIDIČSKÝ PRŮKAZ

Podmínky pro získání a držení řidičského oprávnění jsou stanoveny následujícími předpisy:

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

Vyhláška č. 72/2011 Sb., o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel

Diagnóza epilepsie může mít vliv na zdravotní způsobilost řídit motorová vozidla. Posuzujícím lékařem je pro tyto účely:

- a) registrující praktický lékař
- b) lékař zařízení závodní preventivní péče
- c) kterýkoli praktický lékař u osoby, která nemá registrujícího praktického lékaře nebo lékaře zařízení závodní preventivní péče.

K zdravotní způsobilosti lidí s epilepsií se musí vždy vyjádřit neurolog na základě anamnestických údajů, klinického obrazu (stav epilepsie, postup nemoci, dosavadní léčba a její výsledky), výsledku EEG vyšetření a posouzení

vlivu antiepileptik na kognici (poznávací schopnosti, vnímání). K vyjádření si může vyžádat další nezbytná pomocná vyšetření (zobrazovací, psychologické, psychiatrické, video-EEG monitorování aj.). Ve sporných případech může požádat o názor epileptologa.

Osobu je možné uznat zdravotně způsobilou k řízení motorových vozidel, pokud je délka bezzáchvatového období alespoň 1 rok (ve výjimečných případech kratší) a odborné neurologické vyšetření neshledá důvod k zdravotní nezpůsobilosti. Na základě zhodnocení stavu může neurolog napsat vyjádření pro posuzujícího lékaře, které povede k navrácení řídičského oprávnění (skupiny 1 A, B a B+E a AM a podskupiny A1 a B1). U skupiny 2, tedy při řízení automobilu v pracovně-právním vztahu, kdy je řízení druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě, a/nebo pokud člověk s epilepsií pracoval jako řidič/ka z povolání, jsou podmínky (délka bezzáchvatového období, užívání léků) odlišné, podstatně přísnější. Nutno pamatovat též na to, že délku bezzáchvatového období stvrzuje žadatel podpisem čestného prohlášení, tím přijímá za své konání a informace ohledně svého zdravotního stavu plnou zodpovědnost.

2.2. ZBROJNÍ PRŮKAZ

Vydání zbrojního průkazu ošetřují následující předpisy:

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Vyhláška č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti

Určitá omezení nastávají v případě zbrojních průkazů, které se rozlišují podle účelu užívání zbraně nebo střeliva a podle rozsahu oprávnění do skupin.

Zbrojní průkaz vydává příslušný útvar policie (obvodní, městské ředitelství policie, inspektorát pro zbraně, střelivo, výbušniny a drogy, podle místa pobytu fyzické osoby) na základě žádosti.

Podmínkou je, aby byl žadatel trvale hlášen k pobytu na území České republiky, dosáhl předepsaného věku, byl způsobilý k právním úkonům, zdravotně a odborně způsobilý, bezúhonný a spolehlivý.

Zdravotní způsobilost žadatele v tomto případě zjišťuje a posudek vydává posuzující lékař (praktický lékař) na základě výsledku lékařské prohlídky, popřípadě psychologického vyšetření a dalších potřebných vyšetření. Vyjádření k zdravotní způsobilosti z hlediska epilepsie přísluší neurologovi. Pokud ten uzná žadatele způsobilým a dotyčný splnil všechny ostatní zákonné podmínky, může mu být udělen zbrojní průkaz - u pacientů na léčbě lze při splnění podmínky bezzáchvatovosti po dobu aspoň 12 měsíců přiznat zdravotní způsobilost, ale pouze pro sběratelské či sportovní účely.

Doporučené informační zdroje:

Policie České republiky

- www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-zbrane-a-strelivo.aspx

Ministerstvo vnitra ČR (zbrojní průkaz pro fyzickou osobu)

- www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-zbrojni-prukaz-pro-fyzickou-osobu.aspx

EpiStop (Soubor minimálních diagnostických a terapeutických standardů u pacientů s epilepsií, kapitola 4.3)

- http://www.epistop.cz/images/ZOO_DOWN/EPI_standard_2013_web.pdf

3. INVALIDNÍ DŮCHOD

Dlouho jsem nemohl najít práci, zkoušel jsem pracovat na tréninkovém místě v kavárně i v dobrovolnickém centru, ale ani v jedné práci se mi příliš nevedlo. S novými kolegy jsem nezládal držet krok. Než si něco zapamatuju, trvá mi to hrozně dlouho. Taky mám problém udržet pozornost, zvláště v den, kdy mám záchvat, a pokyny potřebuju několikrát zopakovat. Sociální pracovnice mi nabídla pomoc s vyřízením invalidního důchodu, tak jsem to zkusil. Společně jsme zašli na ČSSZ podle místa mého trvalého bydliště, s úřednicí jsem sepsal žádost. Domů mi potom přišel dopis s dotazníkem o práci a upozornění, že si mám dojít k praktické lékařce a přinést jí zprávy od všech doktorů, kam chodím. Za měsíc mě pozvali ke komisi, tam jsme si znovu povídali o mých nemocech. Potom mi domů přišel dopis, že mi přiznali invalidní důchod ve II. stupni. Můžu teď hledat práci v chráněné dílně, už jsem si vybral dílnu, kde aranžují kytky, chodím tam teď na zkoušku, snad mi to půjde od ruky a zaměstnají mě.

RL, základní vzdělání

Každý pacient s epilepsií má nárok na posouzení, zda je osobou se zdravotním postižením (OZP). Tou je dle *Zákona o zaměstnanosti* občan, který má pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění. Musí mít trvale ovlivněnou funkční zdatnost ve fyzických nebo smyslových vlastnostech a schopnostech. „**Z hlediska neurologického musí jít o postižení nervového systému s iritační nebo zánikovou symptomatologií, s poruchou koordinace, se záchvatovými stavy, s poruchami psychiky a postižením smyslovým.**“

Invalidní důchod je dávkou sociálního zabezpečení a je určen právě osobám, kterým jejich dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje, popř. vůbec neumožňuje nalezení a výkon pracovního uplatnění. Jedná se tedy o určitou kompenzaci sníženého nebo zcela chybějícího výdělku.

3.1. POSUZOVÁNÍ INVALIDITY, STUPNĚ INVALIDITY

Z ČSSZ mi přišel dopis, že mi snižují invalidní důchod ze III. stupně na II. stupeň. Zároveň mi v lékárně, kde jsem pracovala jako sanitářka, dali výpověď kvůli mému špatnému zdravotnímu stavu. Moc jsme tomu teda nerozuměla, měla jsem pocit, že si to protičeří. Sepsala jsem s úřednicí odvolání, ale stejně to nepomohlo a důchod mi zůstal snižený. Mám teď málo peněz, tak potřebuju sehnat novou práci. Ráda bych zase někde uklízela. S hledáním práce mi pomáhají v EpiStopu. Posílají mi pracovní nabídky, já ale na všechny nestíhám odpovídat, to obíhání pohovorů mě stresuje a už jsem na něj i zaspala. Ergoterapeutka si myslí, že bych měla být v hledání práce aktivnější, budu teď přece potřebovat víc peněz, když budu dostávat menší důchod. Já si to taky uvědomuju, ale asi bych potřebovala silnější vůli.

JM, sanitářka

Invalidita se obecně hodnotí jako míra poklesu schopností soustavné výdělečné činnosti vyjádřená v procentech. Posudková kritéria pro přiznání invalidního důchodu jsou dána zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a vyhláškou č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity.

Pro stanovení procentní míry poklesu pracovní schopnosti je nutno určit zdravotní postižení, která jsou příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a jejich vliv na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu více zdravotních postižení (např. má-li žadatel kromě epilepsie ještě pohybové postižení), jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti se nesčítají. Horní hranici procentního poklesu pracovní schopnosti lze ale s přihlédnutím k ostatním chorobám zvýšit až o 10 %.

Od 1. 1. 2010 stanovuje česká legislativa pouze jeden typ invalidního důchodu, někdejší plné a částečné invalidní důchody byly nahrazeny pouze jednou dávkou – invalidním důchodem (ID). Tato dávka je dále rozčleněna do tří stupňů podle počtu procentních bodů poklesu pracovní schopnosti. Invalidním se stává ten, komu z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který trvá nejméně jeden rok, poklesne schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 35%.

Pokud tedy pracovní schopnost poklesla:

- nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o **invaliditu I. stupně**
- nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o **invaliditu II. stupně**
- nejméně o 70 %, jedná se o **invaliditu III. stupně**.

Míru poklesu pracovní schopnosti stanovuje posudkový lékař Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) na základě nálezu ošetřujícího lékaře, vý-

sledků odborných vyšetření, popřípadě výsledků vlastního vyšetření. Posudkový lékař také zjišťuje, zda se jedná o postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav či adaptaci na tento stav a jaká je reálná možnost rekvalifikace vzhledem ke zdravotnímu stavu. V rámci posuzování invalidity hraje významnou roli také pracovní anamnéza žadatele, tzn. vymezení vzdělání s výčtem všech dosavadních pracovních činností.

Všechny údaje o diagnóze, způsobu léčby a prognóze jsou pro lékaře posudkové služby (LPS) důležité a ve své rozvaze se o ně opírá. Samotná diagnóza však neříká nic o závažnosti postižení. Proto je v sociálním zabezpečení kladen velký důraz na hodnocení funkčních důsledků zdravotního postižení. Vedle diagnózy potřebuje LPS znát závažnost postižení (v tomto případě epilepsie) a podle toho stanovit míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti.

U invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně se dále hodnotí tzv. schopnost práce za zcela mimořádných podmínek, kterou se dle vyhlášky č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, rozumí zásadní úprava pracovních podmínek, pořízení a využívání zvláštního vybavení pracoviště, zvláštní úpravy stávajících strojů, nástrojů, používání zvláštních pracovních pomůcek nebo každodenní podpora nebo pomoc na pracovišti formou předčitatelských služeb, tlumočnických služeb nebo pracovní asistence.

3.2. POSUDKOVÉ HLEDISKO U EPILEPSIE

Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti je třeba zhodnotit závažnost epilepsie, kompenzovatelnost léčbou, výsledek operační léčby, funkční stav v období mezi záchvaty, neuropsychický deficit a nežádoucí vedlejší účinky léčby.

Z výsledků posouzení zdravotního stavu posudkovým lékařem je posléze zpracován **posudek o invaliditě**, který je doručen **do 7 dnů** od data konání posudkové komise a obsahuje určité zákonné náležitosti dle § 7 vyhlášky č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity.

Z posudku o invaliditě může člověk s epilepsií zjistit, jak ho posudkový lékař ohodnotil (kolik procent poklesu pracovní schopnosti mu přiznal), kterou diagnózu stanovil jako hlavní, z jakých lékařských zpráv při posouzení vycházel. Pokud s posouzením svého zdravotního stavu posudkovým lékařem posuzovaný nesouhlasí, může posudek o invaliditě využít jako podklad pro zpracování námitek (nebo správní žaloby, v případě neúspěchu námitek).

3.3. OBECNÝ VÝPOČET VÝŠE INVALIDNÍHO DŮCHODU

Představu o výši invalidního důchodu, který žadateli náleží, je možnost získat vyplněním formuláře na následující webové stránce:

- <http://www.duchodovareforma.cz/kalkulacka-invalidni-duchod>

POSUDKOVÉ HLEDISKO U EPILEPSIE

Forma epilepsie	Míra poklesu pracovní schopnosti v %
Forma kompenzovaná (4a) Zpravidla jeden rok bez záchvatů, s léčbou i bez léčby, bez neuropsychického postižení, případně zcela ojedinělé záchvaty během roku, zachována schopnost vykonávat denní aktivity	10–15 %
Forma částečně kompenzovaná (4b) Zpravidla déle než jeden měsíc bez záchvatů, několik záchvatů během roku, ale ne více než 12 záchvatů do roka, přítomnost lehkého organického postižení mozku různé etiologie, bez neurologického deficitu a bez jiné duševní poruchy, některé denní aktivity omezeny	25–40 %
Forma nekompenzovaná (4c) Záchvaty jsou častější než jednou do měsíce, zpravidla více než 12 záchvatů do roka, závažný neuropsychický deficit, přítomnost organického poškození mozku a organických duševních poruch různé etiologie, některé denní aktivity podstatně omezeny	50–60 %
Forma nekompenzovaná těžká (4d) Záchvaty zcela refrakterní na léčbu, těžký neuropsychický deficit, denní aktivity těžce omezeny	70–80 %

3.4. DOBY DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ

Posouzení zdravotního stavu a jeho vlivu na pracovní schopnost je rozhodující pro určení míry poklesu pracovní schopnosti, a tedy pro stanovení stupně invalidního důchodu. Pro nárok na jeho výplatu je však třeba splnit i potřebnou dobu důchodového pojištění dle § 40 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Délka této doby závisí na věku žadatele. Například žadatel mladší 20 let, má nárok na výplatu ID, platil-li si důchodové pojištění méně než 1 rok, u žadatele staršího 28 let, vzniká nárok na výplatu ID, platil-li si důchodové pojištění alespoň 5 let z posledních 10 let.

Potřebnou dobu důchodového pojištění pro nárok na invalidní nebo starobní důchod lze splnit:

- započtením doby zaměstnání, které zakládá účast na důchodovém pojištění

- započtením některé z náhradních dob důchodového pojištění (náhradní doba pojištění zahrnuje např. období studia u osob starších 18 let, péči o dítě mladší 4 let, teoretickou a praktickou přípravu na zaměstnání osob se zdravotním postižením, až 3 roky v evidenci úřadu práce,...)
- úhradami dobrovolného důchodového pojištění (např. u osob samostatně výdělečně činných, u osob, které dobrovolně vstoupili na 2. pilíři penzijního spoření)

Splnění doby důchodového pojištění se nevyžaduje v případě, že se člověk stal invalidním v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Stejně tak se splnění doby důchodového pojištění nezjišťuje, jedná-li se o „invaliditu z mládí“ – tedy v případě vrozeného zdravotního postižení, kterým může být i epilepsie. O invalidní důchod „z mládí“ lze požádat nejdříve 4 měsíce před dosažením 18. roku věku a tento důchod pak bývá vyplacen zpětně od data podání žádosti.

3.5. NESOUHLAS S ROZHODNUTÍM O PŘIZNÁNÍ INVALIDNÍHO DŮCHODU

Může se stát, že požadovaný ID nebude žadateli přiznán, případně může dojít ke snížení či odebrání stávajícího ID (při významném snížení počtu záchvatů nebo jejich vymizení, např. po úpravách léčby nebo po úspěšném epileptochirurgickém zákroku). Pokud s rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) žadatel nesouhlasí, má **do 30 dnů** od doručení tohoto rozhodnutí **možnost podat námitky**. Je třeba vyčkat až na doručení rozhodnutí ČSSZ, proti samotnému posudku o invaliditě nelze námitky podat (posudek není rozhodnutím, pouze podkladem pro rozhodnutí ČSSZ). Námitky se podávají písemně na ČSSZ případně na OSSZ, oddělení námitkového řízení, v místě trvalého bydliště. Po podání námitek ČSSZ provede opětovné posouzení zdravotního stavu žadatele, bude jej však hodnotit jiný posudkový lékař než v původním řízení.

TIP PRO VÁS

V případě, že neuspějete nebo nejste spokojen/a s výsledkem námitkového řízení, máte možnost podat správní žalobu ke krajskému soudu dle místa bydliště. Lhůta pro podání správní žaloby je 60 dnů od data doručení rozhodnutí o námitkovém řízení. Posouzení zdravotního stavu v rámci soudního řízení provádí posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). Posudkové komise MPSV jsou nejméně tříčlenné a skládají se z posudkového lékaře (v roli předsedy komise) a tajemníka, kteří jsou zaměstnanci MPSV, a z odborných lékařů jednotlivých klinických oborů (v případě diagnózy epilepsie je tedy vždy přítomen neurolog).

3.6. POSTUP PŘI PODÁVÁNÍ ŽÁDOSTI O INVALIDNÍ DŮCHOD

O nároku na invalidní důchod rozhoduje ČSSZ na základě posudku lékaře OSSZ. Při posuzování lékař vychází ze zpráv a posudků vypracovaných ošetřujícím lékařem a odbornými lékaři a přihlíží i k výsledkům vlastního vyšetření.

TIP PRO VÁS

Pamatujte na to, že je zapotřebí, aby k vyplnění lékařské zprávy o posouzení zdravotního stavu měl Váš praktický lékař veškeré zprávy z poslední doby od všech odborných lékařů, které navštěvujete (např. neurologie, psychiatrie atd.). Tyto podklady jsou nutné k objektivnímu popsání.

3.6.1. Jak a kde žádat

Všechny žádosti o důchod přijímají OSSZ dle místa trvalého pobytu žadatele. Následně jsou postoupeny do ústředí ČSSZ, která o nich rozhoduje. Délka vyřízení žádosti závisí na tom, zda jsou žadatelem dodány všechny potřebné doklady. Žádost o invalidní důchod je možné sepsat nejdříve čtyři měsíce před požadovaným dnem jeho přiznání.

TIP PRO VÁS

Pokud existuje předpoklad, že budete v pracovní neschopnosti dlouhodobě, je dobré podat žádost o přiznání invalidního důchodu 4 měsíce před vypršením roční neschopnosti. Tím by na sebe mělo navazovat pobírání dávek nemocenského pojištění a invalidního důchodu a vyhnete se tak nepříjemné situaci, kdy byste bez příjmu čekali na přiznání důchodu. Kromě oprávněné osoby může žádost podat i jeho zmocněnec, rodinný příslušník či ošetřující lékař.

3.6.2. Přílohy k žádosti o uznání invalidního důchodu

- doklad totožnosti (občanský průkaz), u cizinců pas či povolení k pobytu
- rodné číslo manžela (manželky)
- doklad o studiu (výuční list, maturitní vysvědčení, diplom - nutno doložit celou dobu studia, nejen nejvyšší dosažené vzdělání), i nedokončeném
- u žen rodné listy dětí, i když jsou již zaopatřené, a doklady prokazující jejich výchovu
- u mužů vojenskou knížku, popřípadě propouštěcí list z vojenské služby
- potvrzení zaměstnavatele o vyplácených náhradách za ztrátu na výdělek po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání)

- potvrzení zaměstnavatele o zvláštním příspěvku horníkům, vypláceném před rokem 1996
- pokud občan chce důchod vyplácet na účet u peněžního ústavu, musí k žádosti přiložit vyplněný a bankou potvrzený tiskopis „Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet“
- doklady prokazující zaměstnání v cizině
- evidenční list důchodového pojištění z posledního zaměstnání - předkládá je zaměstnavatel, a to na vyžádání OSSZ.
- chybí-li některé doby pojištění, předkládají se náhradní doklady, které prokazují výdělečnou činnost - potvrzení zaměstnavatele, pracovní smlouvy, svědecké prohlášení aj.

3.7. ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ PŘI POBÍRÁNÍ INVALIDNÍHO DŮCHODU

Lidé, kteří pobírají invalidní důchod (ID) I. nebo II. stupně, mají státem hrazené zdravotní pojištění. Tato invalidita však předpokládá výdělečnou činnost, protože doba pobírání ID pro invaliditu I. a II. stupně se nepočítá jako doba důchodového pojištění. Pokud tedy při pobírání tohoto důchodu dlouhodobě osoba se zdravotním postižením nepracuje, nezískává potřebnou dobu pojištění pro nárok na starobní důchod.

V případě, že je člověk s epilepsií uznán invalidním v I. nebo II. stupni, ale nemá nárok na výplatu invalidního důchodu, např. nemá splněnou zákonem stanovenou dobu důchodového pojištění, není za něj státem hrazeno ani zdravotní pojištění, je tedy třeba si platby zdravotního pojištění zajistit jiným způsobem (nejčastěji evidencí na úřadu práce).

Invalidní důchodci, kteří pobírají ID III. stupně, mají státem hrazené nejen zdravotní pojištění, ale zároveň se jim doba pobírání tohoto ID počítá jako náhradní doba důchodového pojištění – tzn. jako odpracované roky.

V případě, že je člověk s epilepsií uznán invalidním ve III. stupni, ale nemá nárok na výplatu invalidního důchodu (z důvodu nesplnění povinné doby pojištění), je za něj státem hrazeno zdravotní pojištění, ale náhradní doba důchodového pojištění není započítávána.

V případě, že při pobírání invalidního důchodu OZP pracuje, je pojistné odváděno z jeho příjmu, neboť osobní platby mají vždy přednost před platbami od státu.

3.8. SOUBĚH VÝDĚLEČNÉ ČINNOSTI S INVALIDNÍM DŮCHODEM

Výdělečná činnost při pobírání invalidního důchodu není zákonem nijak omezena co do výše výdělku ani délky pracovního úvazku. Záleží tedy pouze na aktuálním zdravotním stavu, jakou práci a v jakém rozsahu konkrétní osoba

se zdravotním postižením zvládne. Je dobré, aby lékař pracujícího mohl potvrdit, že práce v rozsahu, v jakém ji vykonává, nepoškozuje jeho zdravotní stav a zvládá ji.

U invalidního důchodu pro invaliditu I. nebo II. stupně se výdělečná činnost dokonce předpokládá, protože doba pobírání tohoto invalidního důchodu není náhradní dobou pojištění. **Samotný výkon zaměstnání tedy nemůže mít za důsledek odnětí nároku na invalidní důchod.** K jeho odnětí může dojít pouze po oduznání invalidity na základě nového zhodnocení zdravotního stavu lékařem OSSZ v rámci kontrolní lékařské prohlídky. Obecně lze říci, že k oduznání invalidity či snížení stupně invalidity dochází zejména v případech posudkově významného zlepšení zdravotního stavu anebo dlouhodobě příznivé stabilizace zdravotního stavu (kdy se předpokládá úspěšná adaptace na zdravotní postižení) spojené s obnovením výdělečné schopnosti ve stanoveném rozsahu.

O tom, zda je konkrétní práce vhodná pro zaměstnance nastupujícího do pracovního poměru, podává posudek lékař závodní preventivní péče - pokud ho zaměstnavatel má. V takovém případě smí zaměstnavatel přijmout pracovníka pouze na základě kladného posudku závodního lékaře. Nemá-li zaměstnavatel svého závodního lékaře, rozhodnutí o přijetí je pouze na zaměstnavateli samotném - případně si může vyžádat zprávu o vhodnosti vykonávané činnosti ve vztahu ke zdravotnímu stavu od praktického lékaře či neurologa (ví-li o epilepsii nastupujícího zaměstnance).

3.9. PŘECHOD Z INVALIDNÍHO DO STAROBNÍHO DŮCHODU

Nárok na invalidní důchod zaniká dnem, kterým jeho poživatel dosáhl věku 65 let, tímto dnem vzniká tomuto poživateli nárok na starobní důchod. Takový starobní důchod náleží poživateli ve výši, v jaké mu náležel dosavadní invalidní důchod.

Tato podmínka však nevyklučuje možnost podání žádosti o řádný starobní důchod, popř. o starobní důchod před dosažením důchodového věku („předčasný“ starobní důchod). Na základě podané žádosti o přiznání starobního důchodu bude částka tohoto důchodu vypočtena běžným způsobem. Vyjde-li nově vypočtená výše starobního důchodu nižší než výše dosavadního invalidního důchodu, ČSSZ starobní důchod nepřizná a ponechá vám nadále vyšší důchod invalidní.

4. HLEDÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

Skončila jsem učnák, vyučila jsem se jako prodavačka. Protože mám invalidní důchod, několik let jsem vůbec nemohla najít práci. Pracovat jsem ale chtěla, nebavilo mě jenom sedět doma a nic nedělat. V EpiStopu mi nabídli, že můžu tři měsíce pracovat na tréninkovém místě v kavárně. Byla jsem moc ráda, protože jsem se mohla naučit nové věci a praxi v kavárně si pak napsat do životopisu. V kavárně jsem obsluhovala myčku, pomáhala v kuchyni a pak jsem dokonce i začala obsluhovat hosty. Vedoucí kavárny se mnou byl velmi spokojený a po třech měsících mě nabídl opravdovou práci. Teď pracuji ve stejné kavárně na zkrácený úvazek, mám pracovní smlouvu a jsem šťastná, že mám stálou práci

KS, prodavačka

4.1. SPRÁVNĚ ZVOLENÝ SMĚR

Na úvod je především důležité utvořit si reálné představy o práci a platu, uvědomit si, co od práce očekáváte, na jakou práci máte kvalifikaci a zda je práce vhodná pro člověka s Vaší formou epilepsie.

Předtím, než začnete práci aktivně hledat, je dobré zamyslet se nad několika otázkami. Odpovědi na ně či Vaše nápady a postřehy je vhodné si psát, tak abyste se k nim mohli znovu vrátit a jasně před sebou viděli jednotlivá pro a proti. Otázkami se dotkněte následujících tematických okruhů:

4.1.1. Význam práce

- Co pro Vás znamená pracovat, být zaměstnán/a?
- Co pro Vás znamená být nezaměstnaný/á?
- Co od zaměstnání očekáváte?

4.1.2 Vaše požadavky na práci

- Chcete pracovat doma nebo u zaměstnavatele?
- Za jakých podmínek chcete pracovat? (plat, úvazek apod.)
- Můžete dojíždět? Jak daleko?
- Dokázal/a byste bydlet přechodně od rodiny?
- Chcete pracovat na plný nebo částečný úvazek?

- Dovolí vám Váš zdravotní stav pracovat na plný úvazek?
- Chcete pracovat v chráněné dílně?
- Jaká je Vaše představa o zaměstnání?
- Co byste chtěl/a dělat, jakou práci hledáte?
- Co když budete muset změnit profesi?
- Jste ochoten/a se dále vzdělávat, requalifikovat?

4.1.3. Vaše silné a slabé stránky

Z uvědomění si svých silných stránek je dobré vycházet při psaní životopisu a přípravě na pohovor. Znalost vlastních slabých stránek je nezbytně nutná pro objektivní vnímání sebe sama a pro vytvoření si reálných představ o budoucí profesi. Znat odpovědi na následující otázky a umět je dobře zformulovat je důležité i z toho důvodu, že jejich položení můžete velmi pravděpodobně očekávat od personalisty na pracovním pohovoru.

Vaše přednosti:

- Co umíte dělat dobře, co všechno dovedete?
- Jaké máte znalosti? V jakých oborech?
- Co můžete zaměstnavateli nabídnout?

Pokud si nemůžete nic vybavit, vzpomeňte si na své nejnáročnější zaměstnání (pokud jste absolvent/ka, vzpomeňte si na školní praxi):

- Jaké byly Vaše hlavní úkoly?
- Co všechno jste musel/a vykonat (jaké činnosti), abyste dané úkoly splnil/a?
- V čem jste byl/a dobrá?
- Za co jste zodpovídal/a?
- Co bylo výsledkem Vaší práce, čeho se Vám podařilo dosáhnout?

Individuální specifika/nedostatky:

- Co Vám dnes brání v nalezení práce?
- Jaké máte potřeby?
- V čem máte nedostatky?
- Jaká jsou Vaše omezení?

4.1.4 Perspektiva

- Co mohu udělat sám/a pro nalezení práce?
- V čem a případně od koho bych potřeboval/a pomoci?

K hledání práce se vyplatí přistupovat systematicky – stejně jako k práci samotné. Co to znamená? Nic jiného, než že si hledání zaměstnání řádně komponujete do svého běžného denního programu stejně jako jiné aktivity,

kteří jste zvyklý/á dělat. I dny, kdy jste bez práce, by měly mít určitý režim (dbejte na systematickost v hledání: pravidelný odběr tisku, pravidelný poslech rozhlasových stanic s inzercí nabídek zaměstnání, sledování internetu atd.). Je snadné nechat se zlákat přebytkem volného času a využívat období nezaměstnanosti k vyspávání a lenošení, v takovém případě však pro Vás bude návrat do pracovního procesu velmi náročný a nepříjemný.

TIP PRO VÁS

Využijte čas, kdy jste bez práce, efektivně! Najděte si rekvalifikaci nebo kurz, který můžete v budoucnu upotřebit (řadu kurzů pořádají také ÚP). Neumíte pracovat s počítačem? Kdy jindy se to naučit než právě teď! Je dobré pořídít si pro přehlednost diář a sešit, kam si k jednotlivým pracovním nabídkám budete zapisovat informace, které jste k danému místu zjistili (kontaktní osoby, adresy...). Zaměstnavatelé sami uvádí, že fakt, že jste v období nezaměstnanosti nezháleli, je pro ně velmi důležitou informací. V životopise cíleně pátrají po kurzech, rekvalifikacích, ale také po dobrovolnické činnosti. Dobrovolnická činnost může být velmi cennou zkušeností nejen v období nezaměstnanosti. Nepřinese Vám sice příjem, ale zůstanete v kontaktu s kolektivem a je to rovněž způsob jak získat v dnešní době tolik žádanou praxi.

4.2. JAK ZAČÍT

Je velmi pravděpodobné, že se Vám nepodaří práci sehnat ihned, buďte realističtí. Hledání zaměstnání je práce na plný úvazek.

Pokud jste přišli o zaměstnání, zaevidujte se na úřadu práce do 3 dnů.

Pokud jste dlouhodobě nezaměstnaní, zkoušejte si představit, jaké to je mít práci – ráno včas vstát, obléknout se, vyrazit do práce, strávit v ní nějaký čas, nakoupit, uvařit apod. Co si Vy sám/sama spojujete s pracovním režimem? Začněte tím, že si uděláte režim dne, kdy si určíte čas, který budete věnovat hledání zaměstnání – vyhledávání a odpovídání na inzeráty, psaní motivačních dopisů do firem, které Vás zaujaly, ale nemají výběrová řízení. Projděte se po městě a podívejte se na cedule, zda někde nehledají někoho Vaší kvalifikace. Chodte mezi lidi a udržujte své přátelské vztahy, mluvejte o tom, že hledáte zaměstnání. V dnešní době je nejpravděpodobnější získat dobré místo právě na doporučení známých.

4.3. CO MŮŽE PŘEDSTAVOVAT PROBLÉM

4.3.1 Váš typ epilepsie

Epilepsie není vzácným onemocněním, naopak jedná se o nejčastější chronické neurologické onemocnění a postihuje přibližně 1% populace. Problémy, které Vám možná přináší také nejsou ničím ojedinělým a nejste na ně sami.

Lidé s epilepsií tvoří v rámci osob se zdravotním postižením (OZP) unikátní skupinu, protože projevy tohoto onemocnění nejsou kontinuální jako například zrakové, sluchové, pohybové či mentální postižení. **V době mezi záchvaty jsou lidé s epilepsií relativně bez obtíží.**

Mezi lidmi s epilepsií se vyskytují tací, kterým byl přiznán různý stupeň ID, nebo jen status osoby zdravotně znevýhodněné a často i lidé bez jakékoli formy sociální či finanční podpory.

Na invalidní důchod v I. stupni mají (*dle vyhlášky č. 359/2009 Sb.*) nárok osoby s epilepsií, která je označována jako „částečně kompenzovaná,“ to v praxi znamená: zpravidla déle než jeden měsíc bez záchvatů, několik záchvatů během roku, ale ne více jak 12 záchvatů do roka, přítomnost lehkého organického postižení mozku různé etiologie, bez neurologického deficitu a bez jiné duševní poruchy, některé denní aktivity omezeny.

Ačkoli téměř 80 % lidí s epilepsií není legislativně osobami se zdravotním postižením, jedná se o osoby sociálně ohrožené.

I lidé s epilepsií bez statusu OZP mohou mít záchvaty. **I jeden záchvat za rok představuje obvykle velmi významné omezení,** je podstatou nezpůsobilosti řídit motorové vozidlo, může vést k sociálně velmi vypjatým situacím (součástí záchvatu může být společensky nepřijatelné chování – osahávání se, rozepínání oděvu; přítomní – např. kolegové by měli poskytnout první pomoc; některé záchvaty jsou provázeny odchodem moči a stolice). Zdánlivě menším problémem může být např. výrazná únava a neschopnost pokračovat v práci po prodělaném záchvatu, výpadky paměti a pozornosti...

V rámci naší spolupráce s lidmi s epilepsií jsme při jejich vstupu na trh práce nejčastěji naráželi na následující překážky, třeba mezi nimi najdete i ty, které představují problém právě pro Vás:

- 1. záchvaty,** jejichž zvýšená četnost snižuje šanci nalézt trvalé a kvalifikované zaměstnání
- 2. nežádoucí účinky léků** (porucha koordinace pohybů, vyslovování, závratě, dvojité vidění, ospalost, únava, poruchy nálad, poruchy pozornosti,...)
- 3. kognitivní poruchy (poruchy paměti, pozornosti, apod.),** v jejichž důsledku nemocní mohou mít např. problém přizpůsobovat se častým změnám, učit se a pamatovat si nové věci, postupy či úspěšně komunikovat s okolím
- 4. nízká či odlišná kvalifikace spolu s nedostatkem sociálních dovedností a informací,** případně také sociální izolace, zejména u lidí, kteří trpí epilepsií od útlého dětství
- 5. obtíže svůj handicap správně vysvětlit,** lidé s epilepsií se za své onemocnění často stydí, dělá jim problém o něm hovořit i mezi svými blízkými, natož v pracovním kolektivu
- 6. pasivita,** poddání se pocitu nedostatečné kontroly nad vlastním životem (po-

cit, že když nemůžu kontrolovat, kdy dostanu záchvat, nemůžu kontrolovat nic)

7. stigma, soubor předsudků, polopравd, neznalosti a obav, které brání mnoha zaměstnavatelům o možnosti zaměstnat člověka s epilepsií i jen přemýšlet.

4.3.2. Nedostatečné úsilí či podcenění přípravy

Jak již bylo výše uvedeno, hledání práce je prací na plný úvazek. Jestliže se tomuto úkolu nevěnujete s dostatečným nasazením, předěpodobně se žádaný výsledek nedostaví. Nedbale napsaný či klamný životopis nebo neupravený vzhled při pohovoru, může být příčinnou opakovaných odmítnutí, a přitom odstranit tyto nedostatky je relativně snadné.

4.4. JAK PŘÍPADNÝ PROBLÉM ŘEŠIT

Stejně tak, jako je před pracovním pohovorem vhodné si ujasnit své silné a slabé stránky (způsoby jak zdokonalovat ty silné a posilovat ty slabé), je velmi užitečné zamyslet se nad tím, jakým způsobem by Vám Vaše konkrétní forma epilepsie mohla stát v cestě.

Dojdete-li k závěru, tím hlavním problémem je Váš zdravotní stav, nebo obáváte-li se, že by zaměstnání mohlo průběh Vaší nemoci zhoršit, je vhodné promluvit o profesích, o které se ucházíte, se svým neurologem, případně požádat o názor neurologa-epileptologa. Je zásadní si uvědomit, že Váš lékař je odborníkem, ale léčí Vás z velké části na základě informací, které mu Vy sami poskytnete. Svého lékaře si můžete svobodně zvolit a měli byste to udělat zodpovědně, tak abyste s ním (nebo s ní) mohli otevřeně mluvit o Vašich obavách, možných nežádoucích účincích léčby i o přidružených problémech, kterými mohou být např. poruchy pozornosti, paměti, ale také třeba časté změny nálady, úzkost či depresivní ladění. Sledováním svého zdravotního stavu, podáváním pravdivých informací, ale i vyjadřováním svých přání, kladením dotazů, ovlivňujete svůj léčebný režim. Této možnosti byste měli využít tak, aby pro Vás dodržování tohoto režimu nebylo utrpením.

Pokud se obáváte, že možné problémy by mohly nastat v oblasti sociální či komunikační, nabízí se Vám opět řada možností. Můžete využít rady odborníka EpiStopu, obrátit se na psychologa nebo specializovaného sociálního pracovníka, či koupit si knížku s tematikou komunikace a osobního rozvoje a zkusit trénovat doma v soukromí.

Velmi přínosné pro Vás rovněž může být, pokud si o svých nejistotách či obavách promluvíte s rodinou či přáteli. Podporu nabízejí také nejrůznější organizace – EpiStop (www.epistop.cz), E-společnost (www.spolecnost-e.cz), které Vám umožní potkat lidi s obdobnými problémy a podělit se o zkušenosti.

4.5. TYPY VHODNÝCH ZAMĚSTNÁNÍ

Volba zaměstnání závisí na mnoha okolnostech. Důležitou roli hraje, jak se daří Vaše záchvaty zvládat léčbou, ve které části dne záchvaty máte, jakého jsou typu. I z tohoto důvodu byste měl/a konzultovat vybranou činnost

s Vaším neurologem při nejbližší neurologické kontrole, zároveň je vhodná zmínka/potvrzení v lékařské zprávě, že práce vyhovuje Vaším omezením a možnostem – tuto poté můžete předložit lékaři závodní preventivní péče.

Tak jako každý uchazeč o zaměstnání nejprve přemýšlejte o tom, co byste chtěl/a a mohl/a se svými schopnostmi dělat, a teprve potom tyto představy korigujte s ohledem na svůj zdravotní stav. Pokuste se myslet pozitivně a hledat cesty, jak by to šlo, místo výmluv, proč to nejde.

Odpovězte si na tyto otázky:

- Jak epilepsie v mém případě vypadá?
- Jak mě omezuje ve výběru povolání?
- Může se s mým typem záchvatů, jejich frekvencí a výskytem při výkonu konkrétního povolání a činností stát něco nebezpečného mně, někomu jinému (poškození či zanedbání péče o další osoby), anebo může dojít k podstatným hmotným škodám? *

* Hmotným škodám fyzických osob lze předcházet uzavřením pojištění proti odpovědnosti za hmotné škody.

Při zvažování vhodnosti určitého povolání je potřeba mít co nejpřesnější informace o tom, jaké konkrétní činnosti patří do jeho výkonu. Představu o náplni práce na jednotlivých pozicích, potřebné kvalifikaci a dovednostech Vám mohou poskytnout následující odkazy:

Národní soustava kvalifikací

- <http://www.narodnikvalifikace.cz/>

Národní soustava povolání

- www.nsp.cz

Průvodce světem povolání

- <http://www.occupationsguide.cz/cz/main/>
- www.prace-namiru.cz
- www.istp.cz

Informační a poradenská střediska při úřadech práce

- <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>

4.6. KDE HLEDAT ZAMĚSTNÁNÍ

4.6.1. Na internetu

Existuje řada portálů (seznam níže), kde najdete nejen užitečné rady, ale také nabídku pracovních míst. Můžete se zde zaregistrovat, vložit inzerát nebo si nastavit tzv. hlídacího agenta – to znamená, že do Vaší emailové schránky (nemáte-li ji, je vhodné si ji založit) budou chodit nabídky na práci dle Vámi zadaných požadavků.

Internetové portály zaměřené na hledání práce:

- <http://p12.helpnet.cz/zamestnani/>
- <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno/vmobor>
- <http://www.prace.cz/ozp/>
- www.jobs.cz
- <http://www.prace-rychle.cz/>
- www.profesia.cz
- www.appn.cz
- <http://www.nabidky-prace.cz/>
- <http://www.prehled-prace.cz>
- <http://www.prace-brigady.cz/>
- <http://www.fajn-brigady.cz>
- <http://www.extra-prace.cz>
- <http://www.dnyprace.cz>
- <http://www.prehled-prace.cz>
- <http://www.prace-jobcity.cz>
- <http://www.muji-bazar.cz/prace/>
- http://www.careerjet.cz/hledej/nabidky_prace
- http://www.burzaprace.romea.cz/volna_mista.php

4.6.2. Mezi přáteli a známými

Velmi častým způsobem jak najít práci je tip nebo doporučení od známého. Nebojte se oslovit i lidi, se kterými jste nebyli delší dobu v kontaktu – např. bývalé spolupracovníky. Může se stát, že se tak dozvíte o volném místě dříve, než ho firma bude inzerovat. Lidé, kteří znají Vás a Vaši práci, Vás také mohou zaměstnavateli doporučit

4.6.3. U konkrétních zaměstnavatelů

Udělejte si seznam pracovišť ve Vašem okolí, kde byste mohli najít práci, kterou hledáte. Pokuste se získat bližší informace na internetu. Zapište si, čím se konkrétní společnosti zabývají, jména osob, které je možné kontaktovat, a spojení na ně. Nedělejte si starosti s tím, že zrovna neinzerují nabídku volného pracovního místa. Popřemýšlejte o tom, co byste mohli svému potenciálnímu zaměstnavateli nabídnout. Do firmy můžete napsat, zatelefonovat nebo zajít osobně (pokud víte, že firma hledá zaměstnance, je vhodnější si schůzku domluvit telefonicky předem). Mějte připravený životopis a motivační (průvodní) dopis upravený na míru daného pracoviště.

TIP PRO VÁS

Jestliže se jdete k zaměstnavateli poptat na volné místo osobně a zjistíte, že momentálně nikoho nehledá, můžete tam alespoň zanechat osobní dokumentaci (životopis, motivační dopis) včetně kontaktu na Vás. Pokud ho zaujmete, je zde předpoklad, že Vás v budoucnu osloví.

Úřad práce v současné době nabízí široké spektrum služeb:

- informace o volných pracovních místech podle Vaší kvalifikace
- konzultaci s poradcem, který Vám pomůže s volbou zaměstnání a poskytne informace o rozvoji a poptávce odvětví či oboru v daném regionu
- informace o rekvalifikačních kurzech, informace potřebné k založení živnosti.

Nespoléhejte na to, že Vám Úřad práce najde práci a buďte sami aktivní!

4.6.5. V personálních (pracovních) agenturách

V každém větším městě najdete několik pracovních agentur. Jak si vybrat? Nejlepší je, když se zeptáte známých, zda nemají s některou z nich osobní zkušenosti. Můžete si také zjistit bližší informace na internetu.

Některé agentury se specializují, tzn. zaměřují se jen na určité profese (dělnické, střední a vyšší management apod.). Vyberte si tedy ty, které odpovídají Vámi poptávané pozici. Není nutné, abyste byli zaregistrováni u všech agentur, které se ve Vašem městě nacházejí.

V agentuře Vás zpravidla čeká vstupní pohovor a vyplnění dotazníku. Za zařazení do databáze zájemců si některé agentury účtují poplatky, informujte se proto předem. Za pouhou registraci by však seriózní agentury žádné poplatky vybírat neměly.

4.6.6. V tisku a inzertních novinách

Inzertní rubriky či inzertní noviny nevycházejí každý den, v každém kraji většinou vychází jiné. Nejznámější je zřejmě celostátní Annonce. Pokud máte známého, který také hledá práci, domluvte se s ním a v nákupu se střídejte.

Vyplatí se zjistit, ve kterých dnech vychází inzeráty s nabídkami práce např. v deníku, který odebíráte.

4.6.7. V rozhlase

Zaměřte se na regionální stanice. Nabídky vysílají v pravidelnou dobu, je možné na ně ihned reagovat

JAK POZNAT DŮVĚRYHODNÝ INZERÁT?

Důvěryhodný inzerát	Nedůvěryhodný inzerát
<ul style="list-style-type: none"> • Stručně a jasně charakterizuje práci • Nabízí odpovídající mzdu • Popisuje druh činnosti • Uvádí jméno firmy – zaměstnavatele (neplatí u personální agentury) • Uvádí adresu zaměstnavatele	<ul style="list-style-type: none"> • Je nekonkrétní, neuvádí, o jakou práci se jedná • Nabízí příliš vysoký výdělek a výhody • Jedná se o diskrétní služby – např. tanečnice, hostesky • Jedná se o podomní prodej • Nechce osobní setkání • Zaměstnavatel žádá před vstupem do zaměstnání určitou platbu

Pokud inzerát nabízí vysoký výdělek a žádné bližší informace o zaměstnavateli a náplni práce, raději na něj nereagujte.

Buďte opatrní a nedůvěřujte všem sdělením v takto uvedených nabídkách a inzerátech.

Můžete si podat vlastní inzerát, ve kterém uveřejníte informace o sobě s tím, že hledáte práci.

4.7. OSOBNÍ DOKUMENTACE

Osobní dokumentace je Vaší vizitkou při hledání zaměstnání. Velmi často je tím prvním, co zaměstnavatel vidí a na základě čeho si o Vás vytváří první dojem. Vyplatí se tedy její význam nepodcenit a na jejím obsahu i vzhledu si dát záležet.

K osobní dokumentaci náleží:

4.7.1. Životopis

Životopis neboli Curriculum Vitae, zkráceně CV, je Vaší první vizitkou. Proto je potřeba mu věnovat pozornost a pečlivě ho vypracovat. Většina zaměstnavatelů nyní požaduje životopis ve strukturované podobě.

Dokument pište stručně a výstižně. Neměl by obsahovat nepřesné nebo nepravdivé údaje. Dbejte na grafickou úpravu a přehlednost. Životopis sestavujte vždy podle toho, pro koho je určen a podle toho, o jakou práci či pozici žádáte.

Životopis by měl obsahovat:

1. Osobní údaje

- Jméno, příjmení, příp. titul
- Kontaktní adresa, telefon a e-mail
- Datum narození

Není nutné uvádět rodinný stav a zaměstnavatel by se na něj neměl ani ptát.

2. Pracovní zkušenosti

Když uvádíte pracovní zkušenosti, seřaďte je od nejnovějšího po nejstarší – tedy tak, aby si zaměstnavatel na prvním místě přečetl Vaše nejnovější zkušenosti. Uvádějte vždy délku zaměstnání, zaměstnavatele, pozici a náplň práce. Z náplně práce, by mělo být jasné, co jste v předchozím zaměstnání dělal/a, za co jste zodpovídal/a.

3. Vzdělání

Tento oddíl by měl obsahovat názvy jednotlivých škol včetně časového vymezení „od kdy do kdy“ a čím (jakou zkouškou) byla škola zakončena. Základní školu není nutné uvádět. Dosažené vzdělání uvádějte v pořadí od nejvyššího.

4. Další vzdělávání

Uchazeči o zaměstnání na údaje o dalším vzdělávání často zapomínají. Jsou však důkazem jejich zájmu o zvyšování kvalifikace a o prohlubování vlastních znalostí. Jde o všechny rekvalifikace, absolvované kurzy, školení a podobně, ze kterých máte doklad o absolvování: certifikát či osvědčení. Opět uveďte: časové údaje od kdy do kdy, přesný název kurzu či rekvalifikace, název vzdělávací instituce, místo školení.

5. Další schopnosti a dovednosti

- Jazykové znalosti - jazyk a dosaženou úroveň v mluveném i psaném slově (např. základní, mírně pokročilý, pokročilý).
- Práce na PC - nakolik počítač ovládáte, jaké programy umíte – vždy uvádějte úroveň svých dovedností (běžný uživatel, expert).
- Řidičský průkaz.
- Jiné schopnosti a zájmy, které byste mohli využít v novém zaměstnání. Zájmy stačí uvést 3–4, je dobré, když se vztahují k zaměstnání.

6. Fotografie

Pokud připojujete fotografii, měla by být v pravém horním rohu. Obvykle se posílají fotografie rozměrů shodných s fotografiemi na občanský průkaz či pas. Není vhodné posílat fotografie z oslav či společenských akcí.

4.7.2. Motivační dopis

Motivační dopis se obvykle posílá spolu se životopisem, ale všichni zaměstnavatelé jej nepožadují. Měl by být originální (neposílat jeden motivační dopis více zaměstnavatelům). Motivační dopis zasílejte vždy konkrétní kontaktní osobě. Měl by být stručný (maximálně na jednu stranu).

Motivační dopis by měl obsahovat:

- 1. Úvod:** Informace o tom, za jakým účelem píšete - kde jste pracovní nabídku našli a o jakou pozici máte zájem.
- 2. Hlavní část:** Informace o tom, proč chcete pracovat právě v této organizaci. Pár detailů o firmě (aby bylo vidět, že o práci a firmu máte skutečně zájem). Dále co můžete nabídnout – vzdělání, praxe – především tu, která souvisí s nabízenou pracovní pozicí, své klady a přednosti (např. zodpovědnost, spolehlivost atd.) Dodatek, že bližší informace jsou uvedeny v životopise.
- 3. Závěr:** Žádost o případnou schůzku, zdvořilé zakončení (např. S pozdravem, Těším se na osobní setkání apod.), jméno a příjmení, datum a podpis. Neprozraďte na sebe všechno; zanechte v čitateli pocit, že by se o Vás chtěl dozvědět víc.

Pokud svou osobní dokumentaci posíláte zaměstnavateli emailem, napište motivační dopis do těla emailu, soubor s životopisem pojmenujte tak, aby v názvu bylo Vaše jméno (Jan Novák, CV) a připojte jako přílohu. Nezapomeňte uvést předmět, vhodné bývá do předmětu opět uvést Vaše jméno a pozici, o kterou se ucházíte (žádost o pozici skladník, Jan Novák).

4.8. PRACOVNÍ POUHOVOR

Na ústní jednání je nutné se předem připravit. Zkuste si dopředu odpovědět na otázky uvedené výše (viz *kap. 4.1.3. Vaše silné a slabé stránky, str. 23*). Zaměstnavatelé také velmi často pokládají zájemcům o práci následující dotazy:

- Čím můžete být naší firmě prospěšní?
- Co nám můžete nabídnout?

A Vy byste na ně měli umět pohoťově odpovědět.

Na tom, jaký uděláte první dojem, záleží nejvíce. To, jak se v prvních chvílích zachováte a jak budete vypadat, hraje důležitou roli! Na domluvenou schůzku přijďte upravení, formálně oblečení a hlavně včas, raději o něco dříve.

TIPY PRO VÁS

1. Zjistěte si o firmě předem co nejvíce informací – čím se zabývá, jaké byly její největší úspěchy, co si klade za cíl, jakou má filozofii?
2. V rozhovoru se nejdříve zaměřte na své zkušenosti a přednosti. Věřte, že i když zatím nemáte praxi, vždy je možné najít něco, v čem jste dobrý/á. Pokud je to pravda, zaměstnavatel rád uslyší i to, že se rádi učíte nové věci, že jste připraveni na sobě pracovat. Na druhou stranu buďte střízliví a nepřehánějte – pokud budete např. hovořit o tom, že umíte pracovat na počítači a ve skutečnosti to zvládáte jen stěží, vše se po Vašem nástupu ukáže.
3. Nestěžujte si na to, kolik firem jste už bezúspěšně obešel/a.
4. Neříkejte, že vezmete jakoukoliv práci.
5. Pokud hovoříte se zaměstnavatelem o svých omezeních, doplňte také, jak je možné je kompenzovat.
6. Pokud se Vás zaměstnavatel ptá na Vaše platové podmínky, řekněte po pravdě, jakou mzdu si představujete (pokud nemáte přehled, zjistěte si, jaká je průměrná mzda na dané pozici v daném regionu). Není chybou odpovědět na otázku slovy „nevím“ anebo ještě lépe „očekával/a bych mzdu přiměřenou této pozici“.
7. Určitě Vás před pohovorem napadla spousta otázek – nebojte se na ně po úvodních informacích a ve chvíli vhodné pro dotazy zeptat. Krom toho, že vhodnými dotazy získáte informace, které Vás zajímají, dáte zaměstnavateli najevo, že jste o této pracovní pozici již přemýšleli a tušíte, co daná práce obnáší.
8. Pokud jste byl uznán/a osobou se zdravotním postižením a tuto informaci zaměstnavateli sdělíte, můžete ho též informovat o výhodách, které mu z Vašeho pracovního uplatnění vyplynou (*viz kap. 5. Zaměstnávání osob se zdravotním postižením dle zákoníku práce a předpisů o zaměstnanosti, str. 37*).
9. Pokud se obáváte záchvatu během cesty do práce, hledejte zaměstnání v blízkém okolí a s dobrou dostupností MHD. Případně se zaměřte na hledání domácí práce.
10. Nebojte se přijmout místo na dobu určitou nebo krátkodobou brigádu. Pokud se osvědčíte, je zde předpoklad, že se v případě uvolnění vhodného místa firma může obrátit právě na Vás. Přinejmenším získáte představu o různých zaměstnáních a rozšíříte si své zkušenosti.

4.9. KDY A JAK MLUVIT SE ZAMĚSTNAVATELEM O EPILEPSII

Řídím tuhle firmu už 18 let. Má 31 zaměstnanců a každého z nich jsem si sám vybral. Za těch 18 let jsem mluvil se stovkami různých lidí a poznám, když mi někdo lže nebo mlží. Vidím, když se někdo cíleně vyhýbá odpovědi a pak je mi jedno proč. Může být v těžké rodinné situaci, mít za sebou nepříjemnou profesní zkušenost, mít obavy říct mi o epilepsii – jak říkáte vy, ale stejně tak může mít dluhy, být to gambler, lajdák, který si jen přišel pro razítko, a nebo třeba i jen neférová povaha. Nemám čas to řešit, kdo se mnou nemluví narovinu, tomu narovinu říkám, že nemám zájem.

BJ, majitel tiskárny

Povinnost informovat o své nemoci nikde uzákoněna není, konečné rozhodnutí je vždy na Vás. Jsou lidé, kteří svou epilepsii tají, a unesou to, i tací, kteří ji tají, ale představuje to pro ně neustálý zdroj stresu a obav, že je záchvat prozradí, a pak samozřejmě ti, kteří o epilepsii více či méně vhodným způsobem mluví. Obecně lze doporučit, abyste počítali s tím, že naprostá většina lidí toho ví o epilepsii méně než Vy, a potřebuje informace, které jim můžete poskytnout. Z konzultací s lidmi s epilepsií vyplynulo, že jejich okolí velmi často přikládá epilepsii takový význam, jako osoba, která jí trpí. V rámci nových setkání, mezi která patří i pracovní pohovor, máte na výběr, zda budete epilepsii prezentovat jako bezvýhodný stav, ve kterém se nacházíte, nebo jako součást Vašeho života, se kterou se pokoušíte vyrovnat, jak nejlépe umíte.

S rozhodnutím, zda zaměstnavateli říct o své epilepsii Vám může pomoci, zařadíte-li se do některé z následujících kategorií:

- 1) Epilepsie nemá na výkon Vaší práce žádný vliv, při případném záchvatu nemůžete ohrozit sám sebe ani nikoho jiného.** Pokud Vaše nemoc nemá na výkon práce, o kterou se ucházíte, vliv, nemusíte zaměstnavatele informovat vůbec. Zaměstnavatel nemá právo dotazovat se na diagnózu jakéhokoli zaměstnance. Jste-li dotázán/a na Váš zdravotní stav, vhodnou odpovědí je: „Nemám žádné zdravotní problémy, které by mi bránily vykonávat tuto práci.“ Např.: míváte velké záchvaty cca 1× za 2 měsíce a ucházíte se o místo telefonního operátora/ky.
- 2) Epilepsie může ovlivnit výkon Vaší práce, při případném záchvatu může dojít jak k Vašemu ohrožení, tak k ohrožení jiné osoby.** Za daných skutečností byste měl/a zaměstnavateli sdělit, co se může stát. Např.: míváte záchvaty (ať už absence, psychomotorické záchvaty či velké záchvaty) a ucházíte se o místo cukráře/ky. Zde je předpoklad, že budete pracovat i se stroji (šlehače apod.).
- 3) Jste uznán/a za osobu se zdravotním postižením.** Pokud pobíráte invalidní důchod nebo jste byl/a uznán/a osobou zdravotně znevýhodněnou, není na místě tuto skutečnost při osobním pohovoru se zaměstnavatelem či vyplňování dotazníku tajit. Jestliže Vás zaměstná, bude to pro něj znamenat jisté výhody ve formě

finančních příspěvků a daňových úlev (více viz *kap. 5. Zaměstnávání osob se zdravotním postižením dle zákoníku práce a předpisů o zaměstnanosti, str. 38*).

Odhalení své nemoci zaměstnavateli považují lidé s epilepsií velmi často za náročný úkol. Nabízíme několik možností kdy a jak se svým potenciálním zaměstnavatelem mluvit, včetně výhod i nevýhod, které s sebou jednotlivé situace přináší.

O vaší epilepsii se zaměstnavateli můžete zmínit

1. V ŽÁDOSTI O POZICI

- v rámci životopisu (formulář strukturovaného životopisu velmi často obsahuje také položku „zdravotní stav“ - do příslušné kolonky můžete uvést, že trpíte epilepsií)
- v rámci motivačního dopisu (krom zdůvodnění své žádosti o práci a výčtu svých předností můžete do motivačního dopisu zahrnout krátké sdělení o tom, že máte epilepsii a jakým způsobem se u Vás projevuje, jaká konkrétní omezení z toho pro Vás/pro zaměstnavatele vyplývají)
- v rámci příloh (kromě životopisu a dokladů o vzdělání můžete k žádosti rovněž přiložit i dopis, o jehož napsání požádáte svého ošetřujícího lékaře (neurologa/epileptologa), ve kterém bude stručně uvedeno, jak se u Vás epilepsie projevuje a co z toho pro zaměstnavatele vyplývá)

Výhody: Na případný pracovní pohovor můžete jít s klidnou hlavou, o tom, že máte epilepsii bude zaměstnavatel už vědět, takže se nemusíte celou dobu stresovat tím, že na to přijde řeč.

Nevýhody: Odhalení diagnózy již v žádosti nabízí prostor pro potenciální diskriminaci. Měli byste počítat s nedostatečnou informovaností zaměstnavatele, předsudky i s možností, že na pohovor nebudete pozváni.

2. V RÁMCI PRACOVNÍHO POHOVORU

- hned v úvodu
- ve vhodný čas v průběhu pohovoru
- těsně před koncem

Výhody: Budete mít možnost otevřeně promluvit o své nemoci, vysvětlit, jaká máte omezení, jakým způsobem u Vás probíhá záchvat, případně co v takové situaci mají Vaši kolegové dělat. Zároveň můžete dát zaměstnavateli prostor pro dotazy a spoustu věcí si vyjasnit.

Nevýhody: Někteří lidé s epilepsií se za svou nemoc stydí, mají špatnou zkušenost se sdělením své diagnózy a skutečnost, že by měli o epilepsii otevřeně mluvit, je stresuje natolik, že by mohla negativně ovlivnit jejich výkon na pohovoru.

3. VE CHVÍLI, KDY JE VÁM NABÍDNUTO ZAMĚŠTNÁNÍ

Výhody: Zjevně jste na zaměstnavatele udělali dobrý dojem a považuje Vás za vhodné na danou pozici. Toho můžete využít ke sdělení, že máte epilepsii a jaké překážky pro Vás nemoc znamená, co děláte Vy, abyste je překonali, a co by měl udělat zaměstnavatel.

Nevýhody: To, že jste o své nemoci až do této chvíle mlčeli, může vést k nedůvěře ze strany zaměstnavatele. Může nabýt dojmu, že epilepsie je něco, co by se mělo skrývat, a začít mít obavy z toho, mít Vás v týmu.

4. PO NÁSTUPU DO ZAMĚŠTNÁNÍ

Výhody: Tato varianta Vám dá možnost ukázat zaměstnavateli i týmu své schopnosti, pracovní nasazení, udělat dobrý dojem, aniž byste museli bojovat s předsudky.

Nevýhody: Pokud se rozhodnete pro tuto variantu, měl/a byste počítat s tím, že zaměstnavatel může zamlčení Vaší nemoci chápat jako neférové jednání, a Vy o místo můžete přijít.

V neposlední řadě se můžete rozhodnout o epilepsii v zaměstnání nemluvit vůbec. Pravdou je, že okolí (v zaměstnání) může být záchvatem u člověka, o kterém nevěděli, že má epilepsii, překvapeno nebo dokonce zděšeno. Nehledě na možnost vzniku dojmu, že jste s nimi nejednal/a na rovinu a tudíž můžete přijít i o jejich důvěru. Pokud tedy i při zavedené léčbě míváte v průběhu dne záchvaty, není vhodné, abyste tuto skutečnost před svými spolupracovníky dlouhodobě tajil/a. Strach z vypuknutí záchvatu v práci Vás může také stresovat. Postačí, když si o své formě epilepsie promluvíte se svými nejbližšími spolupracovníky, popř. s přímým nadřízeným. Informujte je o tom, jak často záchvaty míváte, jak obvykle vypadají a jak Vám mohou při nich pomoci.

TIP PRO VÁS

Nehovořte o nemoci samotné, ale o jejích důsledcích. Pokud zaměstnavateli řeknete, že máte epilepsii, nejspíše si představí, že míváte velké záchvaty (spousta laiků neví, že existují i jiné typy záchvatů). Je proto dobré říci, jak se Vaše záchvaty projevují, jak je máte často a jaký mohou mít vliv na výkon Vaší práce. Pokud se o svých omezeních stydíte hovořit, vyvádí Vás to z klidu, nacvičte si vše dopředu formou scénky. Když ukážete zaměstnavateli, že jste se svým handicapem vyrovnán/a, nebude mít takové obavy Vás přijmout.

Některým klientům EpiStopu se osvědčilo vytvořit krátký informační email s popisem projevů jejich formy epilepsie a stručnou radou, jak pomoci v případě záchvatu, a tento email rozeslat kolegům. Podobným emailem se dá do jisté míry předejít nepříjemné šuškaně „Co je s tím novým/tou novou divného? Proč chodí každé 3 měsíce k doktorovi?“

Pokud by Vás chtěl zaměstnavatel kvůli epilepsii propustit, nemůže tak učinit, pokud nemá potvrzení od lékaře, že svou práci nemůžete vykonávat. Nenechte se zatlačit do podepsání dohody o ukončení pracovního poměru, trvejte na tom, ať Vám výpověď dá zaměstnavatel sám. Nejde-li podle lékařského posudku dlouhodobě o pozbytí způsobilosti konat dále dosavadní práci, nesplnění požadavků pro správný výkon práce (neuspokojivé pracovní výsledky) a o porušování povinností vztahujících se k vykonávané práci, budete mít alespoň nárok na odstupné.

5. ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM DLE ZÁKONÍKU PRÁCE A PŘEDPISŮ O ZAMĚSTNANOSTI

Dlouho jsem pracoval v nemocniční kuchyni, práci jsem zvládal, ale snižovali stavy a vyhodili mě. Zkoušel jsem hledat podobnou práci. Ani mi to netrvalo dlouho a dostal jsem se na pohovor do jiné nemocniční kuchyně, práci jsem si vyzkoušel a zdálo se mi, že jí zvládám. Musel jsem ale zajít na prohlídku k závodní lékařce. Myslel jsem si, že to bude jen formalita, teď když beru léky, mám epilepsii kompenzovanou a jsem bez záchvatů, ale ona chtěla podrobně znát můj zdravotní stav. Když zjistila, že jsem měl trombózu v noze, řekla mi, že v kuchyni pracovat nemůžu, pracovní doba je prý pro mě moc dlouhá a není tam moc prostoru, abych si mohl dělat přestávky na sezení. Dost mě to naštvalo a zklamalo, ale nedalo se nic dělat, na práci mě nedoporučila. Musel jsem s ergoterapeutkou z Epistopu vymyslet, jakou práci mám teda hledat. Koukám se teď po takové práci, kde se víc sedí a která je na zkrácený úvazek.

KH, pomocný kuchař

5.1. OSOBA SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

V souvislosti se zaměstnáváním lidí se zdravotním postižením je v zákoně č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, v §67. odstavci 1) až 3) jasně specifikováno, kdo je považován za osobu se zdravotním postižením.

Za osobu se zdravotním postižením se považuje

- člověk, kterému byla přiznána invalidita v I., II., nebo III. stupni. (Přiznání invalidity v I., II., nebo III. stupni je spojeno s nárokem na pobírání invalidního důchodu.)
- osoba zdravotně znevýhodněná (OZZ).

Status OZZ náleží lidem, jejichž zdravotní postižení není natolik závažné, aby zakládalo nárok na invalidní důchod, ale i přesto představuje prokazatelné znevýhodnění zejména na trhu práce. OZZ nemá nárok na finanční kompenzaci ve formě invalidního důchodu, ale může plně využívat zvýšené ochrany na trhu práce, která je v souladu se zákoníkem práce poskytována osobám se zdravotním postižením. Jako OZZ bude uznán občan, který má zachovanou schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale jeho schopnost být nebo zůstat pracovně začleněný, vykonávat dosavadní povolání nebo využívat dosavadní kvalifikaci či získat novou, je v důsledku

dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podstatně omezena. Obnovení statusu OZZ má za cíl zatraktivnit zaměstnávání osob s handicapem. Je to tedy i šance pro lidi s epilepsií, kteří nedosáhnou na invalidní důchod, ale mohou žádat i o zaměstnání určené výhradně osobám se zdravotním postižením. Stát bude zaměstnávání OZZ podporovat poskytováním příspěvků na zaměstnávání osob se zdravotním postižením prostřednictvím Úřadu práce. O příspěvky mohou zaměstnavatelé začít žádat od 1. 1. 2015.

Kategorie OZZ se navrací do systému poté, co byla zrušena v rámci tzv. sociální reformy od 1. 1. 2012. O status OZZ mohou lidé opětovně žádat od 1.8.2014 na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ). Osoby, kterým byl status OZZ uznán před 31.12.2011 a to s trvalou platností či platností do 1.1.2015, opětovně žádat nemusí.

5.2. ZÁKONÍK PRÁCE

Současně platným právním předpisem je zákoník práce. Dle něj mají osoby se zdravotním postižením (OZP) v pracovním procesu stejná práva a povinnosti jako ostatní pracovníci. Formy, trvání a ukončení pracovního poměru, jsou uplatňovány stejným způsobem, jako u jiných zaměstnanců.

Zaměstnavatel má vůči zaměstnancům se zdravotním postižením stejné povinnosti jako k jiným zaměstnancům:

- je povinen za ně odvádět pravidelné měsíční platby zdravotního a sociálního pojištění a platby na státní politiku zaměstnanosti
- má povinnost stanovovat vyšší měsíční mzdy zaměstnanci se zdravotním postižením stejným způsobem jako jiným zaměstnancům.

Zákoník práce však definuje s ohledem na zdravotní stav a sociální postavení osob se zdravotním postižením specifické požadavky na zaměstnavatele: např. zaměstnavatel je povinen pro zaměstnance, který je OZP, zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními, zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání (§ 103 zákona č. 262/2006 Sb.).

Osoby se zdravotním postižením mohou využívat svého zbytkového pracovního potenciálu k obstarávání finančních zdrojů, např.: pravidelnou výdělečnou činností.

V současné době neexistuje žádné právní ustanovení, které by regulovalo, omezovalo, nebo nějakým způsobem specifikovalo možnost výdělečné činnosti osob se zdravotním postižením.

V zákoně o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., zákoníku práce č. 262/2006 Sb. ani zákoně o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb. není žádné právní ustanovení, které by upravovalo vyšší pracovní úvazku vzhledem ke stupni příznivé invalidity. Ale pozor:

pokles pracovní schopnosti osoby shledané invalidní ve III. stupni je nejméně o 70 % (zbytkový pracovní potenciál člověka tedy činí 30 %, což s plným úvazkem zcela nekorresponduje).

Rovněž neexistuje legislativní opatření, které by omezovalo výši finančního výděлку u OZP, ať už se jedná o poživatele invalidního důchodu či osoby zdravotně znevýhodněné.

Občan České republiky nemusí volit mezi možnostmi pracovního uplatnění a pobíráním invalidního důchodu.

Osoba se zdravotním postižením má dle zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů nárok na slevu na daň z příjmů:

- 2 520 Kč za rok na I. a II. stupni invalidity
- 5 040 Kč za rok na III. stupni invalidity
- držitel průkazu ZTP/P 16 140 Kč

Více o problematice na <http://www.praceprozp.cz/zamestnavani-ozp/zamestnavani-ozp-v-ramci-zakoniku-prace>

Zákoník práce poskytuje osobám se zdravotním pojištěním zvýšenou ochranu, ustanovuje právo OZP na pracovní rehabilitaci, teoretickou a praktickou přípravu na zaměstnání a účast na specializovaných rekvalifikačních kurzech.

5.2.1. Pracovní rehabilitace

Pracovní rehabilitace je souvislá činnost, zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečuje Úřad práce (ÚP).

Součástí žádosti o pracovní rehabilitaci musí být doklad osvědčující, že žadatel je osobou se zdravotním postižením (OZP).

Pracovní rehabilitace zahrnuje zejména **poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání, volbu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání, zprostředkování, udržení a změnu zaměstnání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti.**

Úřad práce v součinnosti s OZP sestaví individuální plán pracovní rehabilitace, jeho vhodnou formu stanoví odborná pracovní skupina, vytvořená za tímto účelem na ÚP.

Pokud chce osoba se zdravotním postižením požádat o pracovní rehabilitaci, musí tak učinit na kontaktním pracovišti krajské pobočky ÚP ČR podle místa trvalého bydliště.

Další informace a formulář žádosti ke stažení na:

https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/pha/pracovni_rehabilitace

5.2.2. Příprava k práci

Tato služba zahrnuje zapracování OZP na vhodné pracovní místo na základě dohody s Úřadem práce (ÚP). Příprava k práci může být prováděna s podporou asistenta. Tato příprava trvá nejdéle 24 měsíců. Zaměstnavateli, který provádí na svém pracovišti přípravu k práci osob se zdravotním postižením, může ÚP uhradit náklady na přípravu k práci těchto osob.

5.2.3. Rekvalifikace

Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání (§ 108 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů).

Podmínkou pro zařazení do rekvalifikačního kurzu je:

- **být v evidenci** Úřadu práce jako uchazeč nebo zájemce o zaměstnání
- mít odpovídající vstupní kvalifikační předpoklady pro daný rekvalifikační kurz a pro výkon profese, na kterou se rekvalifikuje (např. příslušný stupeň vzdělání, některé znalosti a dovednosti – záleží na typu rekvalifikace)
- **být zdravotně způsobilý/lá** pro absolvování rekvalifikačního kurzu a pro výkon nové profese.

Rekvalifikace musí být **potřebná** – dosavadní kvalifikace uchazeče nebo zájemce o zaměstnání neumožňuje získání vhodného pracovního místa.

Rekvalifikace musí být **účelná** - po ukončení rekvalifikace je reálná šance získat zaměstnání.

Náklady rekvalifikace (kurzovné) za uchazeče nebo zájemce o zaměstnání **hradí Úřad práce**, pokud je na rekvalifikaci doporučí a uzavře s nimi, ještě před zahájením rekvalifikačního kurzu, písemnou dohodu o rekvalifikaci. Uchazeči o zaměstnání může dále poskytnout příspěvek na úhradu prokázaných nutných nákladů spojených s rekvalifikací (např. jízdní výdaje na cestu hromadnými dopravními prostředky, pojištění pro případ škody způsobené uchazečem o zaměstnání rekvalifikačnímu zařízení).

Více o rekvalifikaci na

- <https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/rekvalifikace>
- https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/informace_z_useku_up/rekvalifikace

5.2.4. Specializované rekvalifikační kurzy

Jsou uskutečňovány za stejných podmínek jako rekvalifikace. Osoba se zdravotním postižením, která nepobírá dávky nemocenského pojištění, starobní

důchod, mzdu (plat), nebo náhradu mzdy, náleží na základě rozhodnutí ÚP po dobu konání těchto kurzů **podpora při rekvalifikaci**. Tato podpora náleží i v případě, že osoba není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání.

5.3. PODNIKÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Pro podnikání OZP platí stejná pravidla jako pro ostatní. OZP mají nárok na **překlenovací příspěvek** (dle § 114 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti) pro osobu, která přestala být uchazečem o zaměstnání. Příspěvek se poskytuje na úhradu provozních nákladů, nejdéle na dobu 5 měsíců a jeho výše činí nejvýše 0,25násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za 1.–3. čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku.

Úřad práce může uchazeči o zaměstnání poskytnout příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa, které uchazeč o zaměstnání pro sebe zřídí za účelem zahájení samostatně výdělečné činnosti (SVČ).

Oba příspěvky nejsou nárokové a o jejich poskytnutí rozhoduje příslušné krajská pobočka ÚP ČR, resp. její kompetentní pracoviště. Při rozhodování zvažuje ÚP ČR zejména efektivitu vynaložených výdajů z hlediska regionálního trhu práce a posuzuje podnikatelský záměr uchazeče o zaměstnání.

Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) i jiné právní subjekty mohou žádat o vymezení či zřízení chráněného pracovního místa a o příspěvky určené na tato místa.

Více se dočtete na:

- <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>
- <http://www.nfozp.cz/zamestnavani-ozp/zdravotne-postizeny-clovek-jako-osvc/>

5.4. MOŽNOSTI ZAMĚSTNÁVÁNÍ OZP

5.4.1. Povinný podíl zaměstnávání OZP

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat OZP ve výši 4 % z celkového počtu svých zaměstnanců (dle § 81 zák. 435/2004 Sb.).

Pokud to z nějakého důvodu neučiní, jsou za každého chybějícího zaměstnance se zdravotním postižením povinni odvést do státního rozpočtu pokutu ve výši 2,5násobku průměrného platu (v roce 2014 to bylo $2,5 \times 25\ 128\ Kč$ tedy cca 62 000 Kč) nebo odebírat výrobky nebo služby formou náhradního plnění od firmy zaměstnávající více jak 50 % OZP v hodnotě sedminásobku průměrné mzdy za jednoho nezaměstnaného OZP, tj. ve výši cca 175 000 Kč. Nově byl stanoven limit maximální výše náhradního plnění a to na 36násobek průměrného platu (v roce 2014 $36 \times 25\ 128\ Kč$ tedy cca 904 000 Kč).

Zaměstnání osoby se zdravotním postižením je jednoznačně finančně nejvýhodnější možností. Osoba shledaná invalidní ve III. stupni se započítává jako 3 zaměstnanci.

5.4.2. Výhody zaměstnávání OZP

- **nekomplikované splnění státem stanoveného podílu pro zaměstnávání OZP**
- **daňové zvýhodnění:** za každého zaměstnance shledaného invalidním v I. s II. stupni **18 000 Kč/rok** , za každého zaměstnance shledaného invalidním ve III. stupni až o **60 000 Kč**
- snížení mzdových nákladů díky příspěvku úřadu práce
  - finanční příspěvek na účelné pracovní místo
  - příspěvek na zapracování
- **odstranění přesčasové práce**
- **efektivnější využití ostatních zaměstnanců**, protože pomocnou práci může dělat pracovník se zdravotním postižením při možnosti uzavření pracovního poměru na částečný úvazek
- **získání motivovaných a stálých zaměstnanců**, protože lidé s postižením si většinou velmi váží svého pracovního uplatnění a často mají zájem i o práci pro ostatní zaměstnance neatraktivní
- **zvýšení prestiže firmy v očích veřejnosti** na základě deklarovaného vstřícného postoje k lidem s postižením, to, že je **zaměstnavatel společensky odpovědnou firmou**, mu může přinést i jistou **konkurenční výhodu**
- zvýšení **konkurenceschopnosti firmy** fungující v souladu s principy společenské odpovědnosti

5.4.3. Příspěvky pro zaměstnavatele

Úřad práce může poskytnout zaměstnavateli příspěvek na činnost spojenou se zaměstnáváním OZP, např. na vytvoření chráněného pracovního místa, příspěvek na zapracování, příspěvek na dopravu zaměstnanců. Zaměstnavateli, který provádí na svém pracovišti přípravu k práci OZP, může Úřad práce uhradit náklady na profesní přípravu těchto osob (§ 73 zákona č. 435/2004 Sb.). Zaměstnavateli zaměstnávajícím více než 50 % OZP z celkového počtu svých zaměstnanců se poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání (§ 78 zákona č. 435/2004 Sb.). Zaměstnávání OZP je podporováno i úlevami na daních z příjmu (§ 35 zákona č. 586/1992 Sb.).

5.4.4. Chráněné pracovní místo

Chráněné pracovní místo je definováno dle § 75 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s úřadem práce. Na zřízení chráněného pracovního místa poskytuje ÚP zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno po dobu 3 let. Chráněným pracovním místem může být i pracovní místo stávající, které je obsazeno osobou se zdravotním postižením, pokud je vymezeno v písemné dohodě mezi zaměstnavatelem a ÚP. Dohoda se uzavírá na dobu 3 let.

Úřad práce může uzavřít dohodu o zřízení chráněného pracovního místa i s osobou se zdravotním postižením, která se rozhodne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

5.4.5. Podporované zaměstnávání

Podporované zaměstnávání (PZ) je specifická služba poskytovaná lidem, kteří pro získání a udržení pracovního místa na otevřeném trhu práce potřebují individuální a dlouhodobou podporu. Služba zahrnuje komplexní podporu od ujasnění si požadavků na budoucí zaměstnání po pracovní asistenci v zaměstnání.

Služba zároveň nabízí podporu firmám, které se rozhodnou osobu se zdravotním postižením zaměstnat. Těmto firmám je k dispozici poradenství v oblasti legislativy, vytipování vhodných pozic pro osoby se zdravotním postižením, pracovní asistence při zapracování zaměstnance a jeho začlenění do kolektivu.

Kritéria pracovní pozice pro podporované zaměstnávání:

- Práce má stabilní charakter.
- Velikost pracovního úvazku zohledňuje specifické potřeby zaměstnance (uživatele PZ).
- Druh práce odpovídá potřebám, dovednostem a možnostem zaměstnance (uživatele PZ) a současně umožňuje jeho profesní rozvoj.
- Zaměstnanec (uživatel PZ) pracuje za rovných pracovních podmínek, které odpovídají jeho potřebám i nárokům na vykonávání práce.

V ČR je podporované zaměstnávání poskytováno výhradně nevládními, neziskovými organizacemi, tzv. agenturami podporovaného zaměstnávání.

V současné době funguje v ČR celkem 51 poskytovatelů služby PZ, z nichž 18 je členem České unie pro podporované zaměstnávání (www.unie-pz.cz)

5.5. MINIMÁLNÍ MZDA

Minimální mzda (MM) je nejnižší přípustná výše odměny, kterou je zaměstnavatel povinen poskytnout za práci svému zaměstnanci. Výši minimální mzdy upravuje *nařízení vlády č. 567/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů*.

Základní sazba minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí 50,60 Kč za hodinu nebo 8 500 Kč za měsíc.

Sazba minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí u zaměstnance, který je poživitelem invalidního důchodu, 48,10 Kč za hodinu nebo 8 000 Kč za měsíc.

Od 1. 1. 2015 dojde k navýšení minimální mzdy na 9 200 Kč za měsíc a minimální hodinové mzdy na 55 Kč. Sazba minimální mzdy a minimální hodinové mzdy u poživitelů invalidního důchodu zůstává nezměněna.

Více na o minimální mzdě na <http://www.mpsv.cz/cs/13833>